

Briuselis, 2020 02 19
COM(2020) 67 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Europos skaitmeninės ateities formavimas

Europos skaitmeninės ateities formavimas

1. Įžanga

Skaitmeninės technologijos lemia esmines mūsų gyvenimo permainas, keičia darbo, verslo, keliavimo, bendravimo ir tarpusavio ryšių palaikymo būdus. Skaitmeniniai ryšiai, bendravimas socialiniuose tinkluose, elektroninė prekyba ir interneto įmonės nuolat neatpažįstamai keičia mūsų pasaulį. Šiose terpėse sukuriama vis daugiau duomenų, kuriuos sukaupus ir apdorojus gali atsirasti visiškai naujų vertės kūrimo būdų ir lygmenų. Savo svarba šis virsmas prilygsta sukeltajam pramonės revoliucijos.

Savo politinėse gairėse Komisijos Pirmininkė U. von der Leyen pabrėžė būtinybę Europai būti perėjimo prie sveikos planetos ir naujo skaitmeninio pasaulio lydere. Šis dvilypis uždavinys – žaliąji pertvarka ir skaitmeninė transformacija – turi būti sprendžiamas vienu kartu. Laikantis Europos žaliojo kurso, tam reikia nedelsiant pakeisti kryptį ir ieškoti tvaresnių sprendimų, kuriems būtų efektyviai naudojami išteklių, o jie patys būtų žiediniai ir nedarantys poveikio klimatui. Kiekvienam piliečiui, darbuotojui ir verslininkui nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos reikia sudaryti lygias sąlygas gauti naudos iš vis labiau skaitmenizuotos mūsų visuomenės.

Tokie skaitmeniniai sprendimai kaip ryšių sistemos, dirbtinis intelektas ar kvantinės technologijos gali mūsų gyvenimą pagerinti daugeliu būdų. Tačiau skaitmeninių technologijų teikiama nauda turi kitą medalio pusę – riziką ir sąnaudas. Gyventojai nebemano kontroliuojantys to, kas vyksta su jų asmens duomenimis, ir vis dažniau tampa jų dėmesio reikalaujančių dirbtinio intelekto parinktų reklamų taikiniu. O kibernetinė kenkimo veikla gali kelti grėsmę mūsų asmeninei gerovei arba sutrikdyti mūsų ypatingos svarbos infrastruktūros objektų darbą ir kliudyti platesniems saugumo interesams.

Ši esminė visuomenės pertvarka verčia visais visuomenės lygmenimis iš pagrindų apsvarstyti, kaip Europa galėtų tinkamiausiai ir nuolat susidoroti su šia rizika ir iššūkiais. Tam prireiks didelių pastangų, bet Europa neabejotinai turi priemonių šiai geresnei skaitmeninei ateičiai visiems gyventojams sukurti.

2. Mūsų vizija ir tikslai

Komisija nori matyti Europos visuomenę, kurios varomoji jėga – skaitmeniniai sprendimai, glaudžiai susieti su mūsų bendromis vertybėmis ir gerinantys visų mūsų gyvenimą: nepriklausomai nuo amžiaus, lyties ar profesijos žmonės turi turėti galimybę asmeniškai tobulėti, laisvai ir saugiai rinktis ir dalyvauti visuomenės gyvenime. Įmonėms reikalinga

sistema, pagal kurią jos galėtų pradėti veiklą, plėstis, rinkti ir naudoti duomenis, kurti inovacijas, konkuruoti ar bendradarbiauti sąžiningomis sąlygomis. O Europa turi turėti galimybę rinktis ir savaip vykdyti skaitmeninę transformaciją.

Europos technologinio suverenumo pagrindas – užtikrintas mūsų duomenų infrastruktūros objektų, tinklų ir ryšių vientisumas ir atsparumas. Tam Europoje turi būti sukurtos tinkamos sąlygos nuosaviems pagrindiniams pajėgumams plėtoti ir diegti, taip ypatingos svarbos technologijų atžvilgiu sumažinant mūsų priklausomybę nuo kitų pasaulio dalių. Turėdama savo žinioje tokius pajėgumus Europa galės geriau nustatyti savo taisykles ir vertybes skaitmeniniame amžiuje. Europos technologinis suverenumas pats savaime nėra nukreiptas prieš kitus, jis tiesiog orientuotas į europiečių poreikius ir Europos socialinį modelį. ES ir toliau bus atvira visiems, kurie laikosi Europos taisyklių ir Europos standartų, nepriklausomai nuo jų buveinės.

Gyventojams reikėtų sudaryti sąlygas priimti geresnius sprendimus remiantis įžvalgomis, padarytomis naudojantis ne asmens duomenimis. O šie duomenys turėtų būti prieinami visiems – viešiesiems ar privatiesiems, dideliems ar mažiems subjektams, startuoliams ar milžinams. Tai padės visuomenei kuo geriau pasinaudoti inovacijomis bei konkurencija ir užtikrins, kad skaitmeninis dividendas teiktų naudos kiekvienam. Ši skaitmeninė Europa turėtų atspindėti geriausią Europą – atvirą, teisingą, įvairiapusę, demokratinę ir pasitikinčią savo jėgomis.

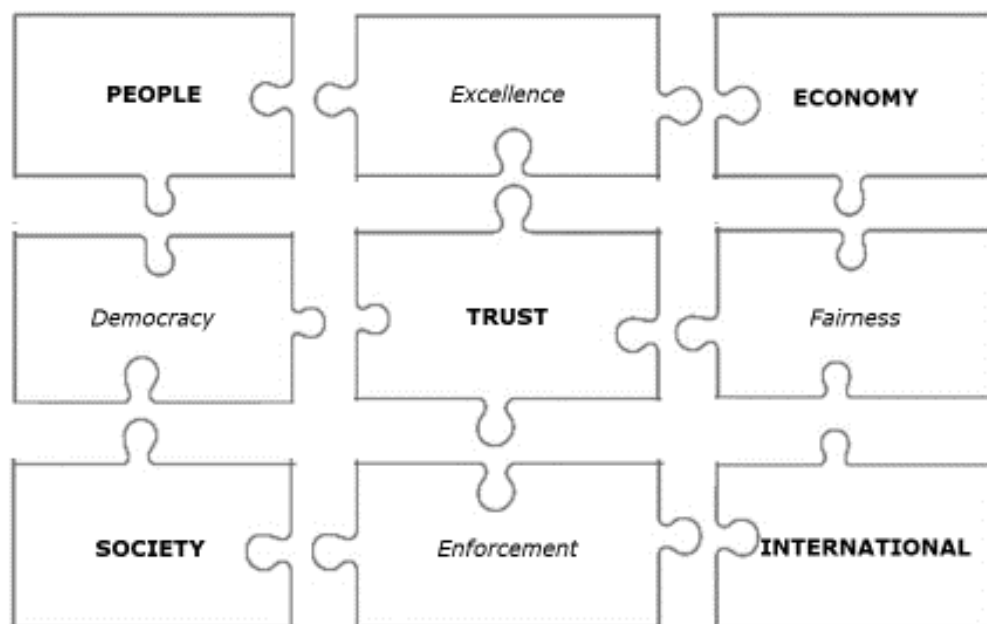
Per ateinančius penkerius metus Komisija, siekdama užtikrinti skaitmeninius sprendimus, padėsiančius Europai savarankiškai siekti skaitmeninės transformacijos, nešančios naudą žmonėms ir atitinkančios mūsų vertybes, daugiausia dėmesio skirs trimis veiksnių kryptims. Taip Europa įgis ir galimybę pasukti pasaulinius debatus nauja kryptimi.

- **Žmonėms skirtos technologijos:** technologijų, iš esmės keičiančių kasdienį žmonių gyvenimą, kūrimas, diegimas ir naudojimas. Stipri ir konkurencinga ekonomika, įvaldžiusi ir formuojanti technologijas, laikantis Europos vertybių.
- **Teisinga ir konkurencinga ekonomika:** tolydi bendroji rinka, kurioje visų dydžių ir sektorių įmonės gali konkuruoti lygiomis sąlygomis ir kurti, parduoti ir naudoti skaitmenines technologijas, produktus ir paslaugas mastu, keliančiu jų našumą ir didinančiu pasaulinį konkurencingumą, o vartotojai gali būti ramūs, kad jų teisių paisoma.
- **Atvira, demokratinė ir tvari visuomenė:** patikima aplinka, kurioje piliečiai turi teisę rinktis, kaip dirba ir bendrauja, kokius duomenis pateikia internetu ir realiame gyvenime. Europietiškas skaitmeninės transformacijos, įtvirtinančios mūsų

demokratines vertybes, paisančios mūsų pagrindinių teisių ir padedančios siekti tvarios, neutralaus poveikio klimatui ir efektyviai išteklius naudojančios ekonomikos, būdas.

Kad galėtų išties daryti įtaką skaitmeninių sprendimų kūrimo ir naudojimo pasauliniu mastu būdams, pati Europa privalo būti stipri, nepriklausoma ir siekianti konkretaus tikslo skaitmeninės sritys veikėja. Siekiant šio tikslo būtina aiški sistema, kuria būtų skatinama patikima skaitmeninė visos visuomenės, žmonių ir įmonių sąveika. Neskyrus pakankamai dėmesio patikimumui gyvybiškai svarbus skaitmeninės transformacijos procesas nebus sėkmingas.

Prisitaikiusios prie skaitmeninio amžiaus Europos kūrimas – sudėtinga dėlionė iš gausybės tarpusavyje susietų dalelių. O dėlionėms būdinga tai, kad visą vaizdą galima pamatyti tik sujungus visas daleles. Tolesniuose skirsniuose bus aprašyta, kaip Komisija ketina šią dėlionę išspręsti ir savo viziją paversti tikrove.

A. Žmonėms parankios technologijos

Europos technologijų ir kūrybingumo istorija yra ilga ir sėkminga. Europa yra stipriausia, kai veikia išvien ir suvienija ES ir jos valstybių narių pajėgas, į procesą įtraukia regionus ir savivaldybes, mokslininkus, pilietinę visuomenę, finansų įstaigas, verslo ir socialines įmones. Europai reikia sutelkti savo investicijas į mokslinius tyrimus ir inovacijas, keistis patirtimi ir užtikrinti šalių tarpusavio bendradarbiavimą. Neseniai sudaryti susitarimai bendradarbiauti tokiose srityse kaip superkompiuterija ir mikroelektronika įrodė, kad bendradarbiavimas gali būti labai veiksmingas. Netrukus bus įgyvendinamos panašios iniciatyvos pagrindinėse kitos kartos naujoviškų technologijų srityse. Šiuo atžvilgiu taip pat labai svarbu skatinti viešojo administravimo institucijų skaitmeninę transformaciją visoje Europoje.

Europa turi daugiau investuoti į strateginius pajėgumus, kad galėtume masiškai plėtoti bei naudoti skaitmeninius sprendimus ir siekti pagrindinių skaitmeninės infrastruktūros objektų, pavyzdžiui, plačių 5G (ir būsimų 6G) tinklų ir giliųjų technologijų¹, sąveikumo. Kad ir šis pavyzdys: junglumas yra viena svarbiausių skaitmeninės transformacijos sudėtinių dalių. Junglumas sudaro sąlygas duomenų srautui, leidžia žmonėms bendradarbiauti, kad ir kur jie būtų, ir prie interneto jungti vis daugiau daiktų, todėl keičia gamybos, judumo ir logistikos grandines. Gigabitinis junglumas², grindžiamas saugia šviesolaidine ir 5G tinklų infrastruktūra, yra itin svarbus, jei norime pasinaudoti Europos skaitmeniniu ekonomikos augimo potencialu. Todėl siekiant ES 2025 m. junglumo tikslų būtinos atitinkamos investicijos ES, nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis³.

Šių tikslų siekti padės naujoji ES daugiametė finansinė programa. Siekiama užtikrinti didesnius ir geresnius strateginius pajėgumus reikiamose srityse, pasitelkiant tikslinio finansavimo programas⁴, panaudojant „InvestEU“ garantiją ir kaimo plėtros fondus⁵. Viešasis finansavimas turi būti naudojamas privačioms investicijoms pritraukti, nes tik suvieniję jėgas galime išspręsti investicijų deficito problemą. Kapitalo rinkų sąjunga sudarys palankesnes sąlygas inovatyvioms ir aukštųjų technologijų įmonėms gauti rinkos finansavimą visoje ES. Todėl turime užtikrinti, kad skaitmeninėms inovacijoms finansuoti būtų pasiūlytas platus privataus ir viešojo kapitalo spektras.

---

¹ Superkompiuterija, kvantinės technologijos, blokų grandinės technologija ir saugios europinės debesijos pajėgumai.

² Komisijos komunikatas „Junglumas – bendrosios skaitmeninės rinkos pagrindas. Kelias į Europos gigabitinę visuomenę“, COM(2016) 587 *final*.

³ Siekiant šių tikslų visuose Europos kaimų ir miestų namų ūkiuose turi būti prieinamas interneto ryšys, kurio sparta „ne mažesnė kaip 100 Mbps ir gali būti padidinta iki gigabitinės“. Tai atspindi Komisijos prognozę, kad dar šiame dešimtmetyje namų ūkiams vis labiau bus būtinas 1 Gbps ryšys. Tai patvirtina Komisijos pastebėjimą, kad tinklų pajėgumo poreikiai proporcingai auga ir yra būtina užtikrinti tvarias investicijas į tinklus, galinčius užtikrinti simetrinę (išsiuntimo ir atsisiuntimo) gigabitinę spartą, kad būtų sudarytos sąlygos Europos duomenų ekonomikai po 2025 m. Visiems pagrindiniams socialinę ir ekonominę pažangą užtikrinantiems subjektams, kaip antai mokykloms, ligoninėms ir įmonėms, ne vėliau kaip iki 2025 m. turėtų būti užtikrinta galimybė naudotis vienodos išsiuntimo ir atsisiuntimo gigabitinės spartos junglumu.

⁴ Skaitmeninės Europos programa, Europos infrastruktūros tinklų priemonė (2-oji EITP), programa „Europos horizontas“ ir Kosmoso programa.

⁵ ERPF, EŽŪFKP.

Europa turi investuoti į junglumą, giliausias technologijas ir žmogiškąjį kapitalą, taip pat į pažangiuosius energetikos ir transporto infrastruktūros objektus. Vien skaitmeninės infrastruktūros ir tinklų srityje ES investicijų deficitas siekia 65 mlrd. EUR per metus⁶. Įgyvendinus reformas ir paspartinus investicijas į mokslinius tyrimus bei technologinę plėtrą ir techninių jų diegimą, kaupiamasis papildomas BVP augimas iki 2030 m. galėtų siekti 14 %. Spartesnis įgyvendinimas (pavyzdžiui, paspartinus investicijas ir priėmus priemones ne iki 2025 m., o iki 2022 m.) BVP augimą padidintų papildomais 3,2 % ir padarytų teigiamą poveikį darbo vietų kūrimui iki 2030 m.⁷. Šio socialinio ir ekonominio postūmio Europa negali praleisti.

Tačiau investicijos į inovacijas yra tik viena medalio pusė. Tikra skaitmeninė transformacija turi prasidėti nuo Europos piliečių ir įmonių pasitikėjimo, kad jų taikomosios programos ir produktai yra saugūs. Kuo labiau esame tarpusavyje susiję, tuo didesnės kibernetinės kenkimo veiklos galimybės. Kad ši auganti grėsmė būtų įveikta, turime dirbti išvien visais etapais: kartu nustatyti nuoseklias taisykles įmonėms ir tvirtesnius aktyvaus keitimosi informacija mechanizmus; užtikrinti valstybių narių, taip pat ES ir valstybių narių operatyvinį bendradarbiavimą; kurti civilinio kibernetinio atsparumo ir kibernetinio saugumo teisės saugos bei gynybos aspektų sąsajas⁸; užtikrinti, kad teisės saugos ir teisminės institucijos galėtų veiksmingai dirbti ir kurti naujas kovos su kibernetiniais nusikaltėliais priemones; galiausiai, bet ne mažiau svarbu, informuoti ES piliečius kibernetinio saugumo klausimais⁹.

Norint jaustis saugiems vien užtikrinti kibernetinį saugumą nepakanka. Piliečiai turi galėti pasitikėti pačia technologija ir jos naudojimo būdu. Tai ypač svarbu dirbtinio intelekto srityje. Šiomis aplinkybėmis Europos Komisija pristato baltąją knygą dėl Europos vertybėmis grindžiamų dirbtinio intelekto srities kompetencijos ir pasitikėjimo ekosistemų kūrimo.

Švietimo ir įgūdžių tobulinimas yra labai svarbi bendros Europos skaitmeninės transformacijos vizijos dalis. Kad Europos įmonės galėtų klestėti pasaulinėje technologijomis grindžiamoje rinkoje, joms reikia skaitmeninių įgūdžių turinčių darbuotojų. Kita vertus, kad darbuotojai galėtų sėkmingai dalyvauti vis labiau skaitmeninėje ir sparčiai kintančioje darbo rinkoje, jiems reikia skaitmeninių įgūdžių¹⁰. Sėkmingos karjeros technologijų srityje gali ir turi siekti daugiau moterų, o Europos technologijų sritis turi naudotis moterų įgūdžiais ir kompetencija.

---

⁶ EIB, „*Restoring EU competitiveness*“, 2016 m. Europos investicijų banko 2019–2020 m. investicijų ataskaitoje „Spartesnė Europos pertvarka“ patvirtinama, kad infrastruktūros skaitmeninimui remti reikia didelio masto viešųjų investicijų.

⁷ Skaitmeninės transformacijos formavimas, Europos Komisijos parengtas tyrimas, McKinsey Global Institute (bus paskelbta 2020 m. 2 kv.).

⁸ Neseniai paskelbtas ES 5G saugumo priemonių rinkinys yra svarbus orientyras, nes juo nustatomos patikimos ir visapusiškos priemonės ES koordinuotam požiūriui į 5G tinklų saugumą įgyvendinti.

⁹ Padidinus kibernetinį saugumą bus lengviau kurti tikrą ir veiksmingą saugumo sąjungą.

¹⁰ Daugiau nei 90 % darbo vietų jau dabar reikia bent pagrindinių skaitmeninių įgūdžių, tačiau 43 % Europos piliečių ir daugiau kaip trečdalis ES darbo jėgos jų neturi.

Tačiau poreikis turėti skaitmeninių įgūdžių aktualus ne tik darbo rinkoje. Skaitmeninėms technologijoms skverbiantis į mūsų profesinį ir asmeninį gyvenimą, bent elementarus skaitmeninis raštingumas ir įgūdžiai tapo būtina veiksmingo dalyvavimo šiandienos visuomenės gyvenime sąlyga.

Vis daugiau procesų yra automatizuoti, taigi skaitmeninimas lems pokyčius ne tik technologijų sektoriuje. Daugelis profesijų visiškai pasikeis. Perėjimas prie skaitmeninių technologijų turi būti sąžiningas bei teisingas ir skatinti moteris visapusiškai jame dalyvauti. Šiame procese itin svarbus vaidmuo tenka socialiniams partneriams. Kartu siekiant geros gyvenimo kokybės, užimtumo galimybių ir nepakankamo dalyvavimo problemos sprendimo, visų pirma kaimo ir atokiose vietovėse, kuriose dėl visuomenės senėjimo ir mažėjimo susiklostė sudėtinga padėtis, būtina skatinti inovacijas ir technologijų sklaidą.

Naujų sunkumų kyla ir darbo sąlygų atžvilgiu. Gausėjančios interneto platformos suteikė žmonėms naujų galimybių uždirbti pajamų, dalyvauti ar išlikti darbo rinkoje. Drauge kilo naujų klausimų dėl asmenų, neturinčių darbuotojo statuso, bet iš dalies pažeidžiamų kaip darbuotojai, teisinės apsaugos. Todėl Komisija pasiūlys patobulintą sistemą interneto platformų darbuotojams.

Pagrindiniai veiksmai

- **Baltoji knyga „Dirbtinis intelektas“** (priimta kartu su šiuo komunikatu), kurioje pateikiamos patikimo dirbtinio intelekto teisinės sistemos galimybės ir nurodomi tolesni veiksmai, susiję su saugumu, atsakomybe, pagrindinėmis teisėmis ir duomenimis (2020 m. 4 ketv.).
- **Pažangiausių bendrų skaitmeninių pajėgumų plėtojimas ir diegimas** tokiose srityse kaip dirbtinis intelektas, kibernetinis saugumas, superkompiuterija ir kvantinė kompiuterija, kvantinė komunikacija ir blokų grandinės technologija. Europos strategijos dėl kvantinės ir blokų grandinės technologijų (2020 m. 2 ketv.) ir peržiūrėtas reglamentas dėl BĮ „EuroHPC“¹¹, susijęs su superkompiuterija.
- **Investicijų į Europos gigabitinį junglumą spartinimas** peržiūrint Plačiajuosčio ryšio sąnaudų mažinimo direktyvą¹², atnaujinant **5G ir 6G veiksmų planą**, priimant naują radijo spektro politikos programą (2021 m.). (2021–2030 m.) bus diegiami **5G grindžiamo susietojo ir automatizuoto judumo koridoriai**, įskaitant geležinkelio koridorius (2021–2023 m.).
- Europos kibernetinio saugumo strategija, įskaitant **bendro kibernetinio saugumo padalinio įsteigimą**, Tinklų ir informacinių sistemų saugumo (TIS) **direktyvos**¹³ peržiūrą ir postūmį kurti **bendrąją kibernetinio saugumo rinką**.
- **Skaitmeninio švietimo veiksmų planas** skaitmeniniam raštingumui ir įgūdžiams paskatinti visais švietimo lygmenimis (2020 m. 2 ketv.).
- Patikslinta **Įgūdžių darbotvarkė**, kuria siekiama stiprinti visų visuomenės sluoksnių skaitmeninius įgūdžius, ir sustiprinta **Jaunimo garantijų iniciatyva**, kuria daug dėmesio skiriama skaitmeniniams įgūdžiams darbo karjeros pradžioje (2020 m. 2 ketv.).
- Iniciatyva **interneto platformų darbuotojų** darbo sąlygoms gerinti (2021 m.).
- Sustiprinta **ES vyriausybės sąveikumo strategija**, kuria siekiama užtikrinti saugių tarpvalstybinių viešojo sektoriaus duomenų srautų ir paslaugų koordinavimą ir bendrus standartus (2021 m.).

B. Teisinga ir konkurencinga ekonomika

Vis mažėjančiame pasaulyje, kuriame technologijos užima vis svarbesnę vietą, Europai būtina veikti ir priimti sprendimus savarankiškai, taip pat mažinti pernelyg didelę priklausomybę nuo kitur sukurtų skaitmeninių sprendimų.

Kad būtų galima kurti daugelį produktų ir paslaugų, duomenys turėtų būti plačiai ir lengvai prieinami ir gaunami, taip pat paprastai naudojami ir apdorojami. Duomenys tapo pagrindiniu

¹¹ 2018 m. rugsėjo 28 d. Tarybos reglamentas (ES) 2018/1488.

¹² 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/61/ES.

¹³ 2016 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/1148.

gamybos veiksmu, o jų sukuriama vertė turi būti dalijamasi su visa visuomene, dalyvavusia tuos duomenis teikiant. Štai todėl turime sukurti tikrą Europos bendrąją duomenų rinką, t. y. Europos duomenų erdvę, veikiančią pagal Europos taisykles ir grindžiamą jos vertybėmis.

Daugelis Europos įmonių, visų pirma MVI, skaitmeninius sprendimus įsisavina per lėtai, todėl nepakankamai naudojami jų teikiamais privalumais ir praranda galimybes plėstis. Šią problemą Komisija sieks spręsti priimdama naują ES pramonės strategiją, kurioje bus nustatyti veiksmai, palengvinsiantys perėjimą prie labiau skaitmeninės, ekologiškos, žiedinės ir pasauliniu mastu konkurencingos ES pramonės. Ji apims ir strategiją, skirtą MVI – gyvybiškai svarbiai Europos ekonomikos daliai, kuriai dažnai trukdo įgūdžių stoka ar menkos galimybės gauti finansavimą ir prieigą prie rinkos.

Kad galėtų pradėti veiklą ir plėstis Europoje, mažoms ir vidutinėms įmonėms reikia sklandžiai veikiančios bendrosios rinkos, nevaržomos skirtingų vietos ar nacionalinių taisyklių, užkraunančių didesnę administracinę našta, visų pirma mažesnėms įmonėms. Joms reikia aiškių ir proporcingų taisyklių, veiksmingai ir vienodai taikomų visoje Europos Sąjungoje, t. y. didžiulėje vidaus rinkoje, iš kurios jos gali pradėti vystyti veiklą pasaulinėje erdvėje.

Skaitmeniniame amžiuje kaip niekad svarbu užtikrinti vienodas sąlygas didelėms ir mažoms įmonėms. Tai leidžia manyti, kad realiame gyvenime taikomos taisyklės – nuo konkurencijos, bendrosios rinkos ir vartotojų apsaugos taisyklių iki intelektinės nuosavybės, apmokestinimo ir darbuotojų teisių taisyklių – turėtų galioti ir internete. Vartotojai turi galėti pasitikėti skaitmeniniais produktais ir paslaugomis tiek pat kiek ir bet kuriais kitais produktais ir paslaugomis. Būtina skirti dėmesio pažeidžiamiausiems vartotojams ir užtikrinti saugumo teisės aktų taikymą, be kita ko, ir trečiųjų valstybių kilmės prekių atžvilgiu. Kai kurių platformų mastas tapo toks reikšmingas, kad jos gali faktiškai valdyti privačią prieigą prie rinkų, klientų ir informacijos. Turime užtikrinti, kad sisteminis tam tikrų interneto platformų vaidmuo ir jų įgyjama įtaka rinkoje nekeltų pavojaus mūsų rinkų sąžiningumui ir atvirumui.

Konkrečiai kalbant apie ES konkurencijos teisę, ji svarbi skaitmeninei pramonei ne mažiau nei tradicinei pramonei. ES konkurencijos teisė yra labai naudinga Europai, nes padeda užtikrinti vienodas sąlygas, kuriomis rinkos teikia naudą vartotojams. Kartu svarbu užtikrinti, kad konkurencijos taisyklės išliktų tinkamos sparčiai kintančiam pasauliui, kuris vis labiau skaitmeninis ir turi tapti ekologiškesnis. Atsižvelgdama į tai, šiuo metu Komisija svarsto, ar dabartinės taisyklės taikomos veiksmingai, pavyzdžiui, kalbant apie antimonopolines teisių gynimo priemones, ir rengia pačių taisyklių vertinimą ir peržiūrą, kad užtikrintų jų atitiktį šiandienos skaitmeniniams ir ekologiniams iššūkiams.

Šiuo metu jau vykdoma horizontaliųjų ir vertikalųjų įmonių susitarimų ir pranešimo dėl rinkos apibrėžimo taisyklių peržiūra, taip pat atliekama įvairių valstybės pagalbos gairių tinkamumo patikra. Vienas iš pagrindinių Europos skaitmeninės ateities klausimų yra prieiga

prie duomenų, duomenų kaupimas ir dalijimasis jais, taip pat internetinės ir realios prekybos pusiausvyra. Peržiūrint pranešimo dėl rinkos apibrėžimo taisykles, bus atsižvelgta ir į naujus skaitmeninio verslo modelius, – pavyzdžiui, į „nemokamas“ paslaugas, kuriomis vartotojai gali naudotis, jei pateikia savo duomenis, – ir jų reikšmę konkurenciniam spaudimui. Šiuo metu tikrinant 2014 m. Komisijos komunikato dėl bendriems Europos interesams svarbių projektų tinkamumą, siekiama įvertinti, ar šį teisės aktą reikia atnaujinti, kad būtų patikslintos sąlygos, kuriomis gali būti toliau veiksmingai įgyvendinami skaitmeninei ir ekologiškai Europos atečiai reikalingi pagrindiniai valstybių narių vadovaujami projektai svarbiausiuose strateginiuose sektoriuose.

Be to, Komisija planuoja atlikti sektoriaus tyrimą, orientuotą į šias naujas ir besiformuojančias rinkas, keičiančias mūsų ekonomiką ir visuomenę.

Vis dėlto vien konkurencijos politika visų galimų interneto platformų ekonomikos sisteminių problemų išspręsti neįmanoma. Vadovaujantis bendrosios rinkos logika, gali prireikti nustatyti papildomų taisyklių, kuriomis būtų užtikrinti ginčų sprendimo principai, teisingumas, inovacijos ir įėjimo į rinką galimybė, taip pat viešieji interesai, peržengiantys konkurencijos ar ekonominių sumetimų ribas.

Skaitmeninėje ekonomikoje užtikrinti teisingumą – didelis iššūkis. Skaitmeniniame pasaulyje be sienų didžiąją dalį pelno iš vertės, sukuriamos duomenimis grindžiamoje ekonomikoje, gauna kelios įmonės, turinčios didžiausią rinkos dalį. Dažnai šis pelnas yra neapmokestinamas, nes jis gaunamas pagal pasenusias pelno mokesčio taisykles, todėl konkurencija iškraipoma. Dėl šios priežasties Komisija sieks spręsti apmokestinimo problemas, kylančias dėl ekonomikos skaitmeninimo.

Pagrindiniai veiksmai

- **Europos duomenų strategija**, padėsianti Europai tapti pasaulyje pirmaujančia duomenų ekonomika (2020 m. vasario mėn.), paskelbta duomenų valdymo teisės aktų sistema (2020 m. 4 ketv.) ir galimas duomenų teisės aktas (2021 m.).
- Vykdomas **ES konkurencijos taisyklių tinkamumo** skaitmeniniam amžiui vertinimas ir peržiūra (2020–2023 m.) ir sektoriaus tyrimas (2020 m.).
- Skaitmeninių paslaugų teisės aktų rinkinyje Komisija toliau nagrinės **ex ante taisykles** siekdama užtikrinti, kad rinkos, kurioms būdingos didelės interneto platformos, turinčios didelį tinklo poveikį ir valdančios prieigą, išliktų teisingos ir konkurencingos novatoriams, įmonėms ir naujiems rinkos dalyviams. (2020 m. 4 ketv.)
-
- Pasiūlyti **Pramonės strategijos teisės aktų rinkinį**, kuriame būtų nurodyti įvairūs veiksmai, padedantys pereiti prie ekologiškos, žiedinės, skaitmeninės ir pasauliniu mastu konkurencingos ES pramonės, įskaitant MVĮ ir bendrosios rinkos taisyklių sugriežtinimą.
- Sukurti patogiems, konkurencingiems ir saugiems skaitmeniniams finansams skirtą sistemą, be kita ko, apimančią pasiūlymus dėl teisės aktų, skirtų kriptoturto, finansų sektoriaus skaitmeniniam veiklos ir kibernetiniam atsparumui ir integruotos ES mokėjimų rinkos, palaikančios europines elektroninių mokėjimų paslaugas ir sprendimus, kūrimo strategijai (2020 m. 3 ketv.).
- **Komunikatas dėl verslo apmokestinimo XXI amžiuje**, kurį rengiant bus atsižvelgta į pažangą, padarytą pagal Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) rekomendacijas sprendžiant apmokestinimo problemas, kylančias dėl ekonomikos skaitmeninimo.
- Parengti naują **Vartotojų darbotvarkę**, suteikiančią vartotojams teisę priimti informacija pagrįstus sprendimus ir aktyviai dalyvauti skaitmeninės transformacijos procese (2020 m. 4 ketv.).

C. Atvira, demokratinė ir tvari visuomenė

Žmonės turi teisę naudotis technologijomis, kuriomis gali pasitikėti. Kas neteisėta realiame pasaulyje, turi būti neteisėta ir internete. Skaitmeninės technologijos ateities nuspėti negalime, tačiau Europos vertybės ir etikos taisyklės, taip pat socialinės ir aplinkos apsaugos normos turi galioti ir skaitmeninėje erdvėje.

Pastaraisiais metais Europa, nustačiusi standartizuotą Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą ir taisykles, skirtus interneto platformų ir įmonių bendradarbiavimui, rodė pavyzdį kuriant atvirą, teisingą, įtraukų ir į žmones orientuotą internetą. Komisija siekia apsaugoti Europos demokratiją ir ją grindžiančias vertybes, todėl toliau rengs ir įgyvendins novatoriškas ir

proporcingas patikimos skaitmeninės visuomenės taisyklės. Tokia skaitmeninė visuomenė turėtų būti visapusiškai įtrauki, teisinga ir visiems prieinama.

Šiomis aplinkybėmis labai svarbu griežtinti ir modernizuoti taisyklės, taikomas skaitmeninėms paslaugoms visoje ES, siekiant patikslinti interneto platformų funkcijas ir atsakomybę. Neteisėtų, pavojingų ar suklastotų prekių pardavimo ir neteisėto turinio sklaidos problemą būtina spręsti internete tiek pat veiksmingai kiek realiame gyvenime.

Kad vartotojai galėtų pasitikėti internetiniu pasauliu, jiems taip pat reikia suteikti galimybę geriau valdyti savo duomenis ir tapatybę bei prisiimti už juos atsakomybę. Reikia aiškesnių skaidrumo, elgesio ir atskaitomybės taisyklių tiems, kas valdo prieigą prie informacijos ir duomenų srautų, taip pat veiksmingai užtikrinti galiojančių taisyklių laikymąsi. Prireikus prieigos prie tam tikrų elektroninių paslaugų žmonės turėtų galėti valdyti savo elektroninę tapatybę. Kad turėtų prieigą prie savo duomenų ir saugiai naudotųsi pageidaujama produktais ir paslaugomis, tam nesijungdami prie nesusijusių platformų ir be reikalo nepateikdami savo asmens duomenų, vartotojai turi turėti visuotinai pripažįstamą viešąją elektroninę tapatybę (e. ID). Be to, europiečiams gali būti naudinga naudotis duomenimis ir tobulinant viešąjį bei privatųjį politikos formavimą.

Pasaulyje, kuriame dauguma viešų debatų ir politinės reklamos persikėlė į internetą, turime būti pasirengę imtis veiksmų, kad ryžtingai gintume savo demokratiją. Gyventojai pageidauja prasmingų atsakymų į klausimus, susijusius su mėginimais manipuluoti informacine erdve, dažnai įgyjančiais tikslinių ir koordinuotų dezinformacijos kampanijų pavidalą. Europai būtinas didesnis būdų, kuriais informacija skleidžiama ir valdoma internete, skaidrumas. Patikima kokybiška žiniasklaida – demokratijos ir kultūrų įvairovės pagrindas. Į tai atsižvelgdama Komisija pristatys Europos demokratijos veiksmų planą ir konkretų žiniasklaidos bei garso ir vaizdo sektoriaus veiksmų planą.

Siekiant plataus užmojo Europos žaliojo kurso¹⁴ ir darnaus vystymosi tikslų¹⁵, skaitmeninis komponentas bus taip pat labai svarbus. Perėjimui prie tvarumo puikias sąlygas sudarantys skaitmeniniai sprendimai gali padėti įgyvendinti žiedinę ekonomiką, pastūmėti visus sektorius mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro, taip pat sumažinti ES rinkoje esančių gaminių poveikį aplinkai ir visuomenei. Pavyzdžiui, tokiems svarbiems sektoriams kaip tikslusis žemės ūkis, transportas ir energetika siekiant plataus užmojo tvarumo tikslų pagal Europos žaliąjį kursą, skaitmeniniai sprendimai gali labai praversti.

---

¹⁴ Komunikatas „Europos žaliasis kursas“, COM(2019) 640 *final*, 2019 12 11

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication_en.pdf

¹⁵ Darnaus vystymosi tikslai – 17 visuotinių tikslų, parengtų kaip „planas, kaip sukurti geresnę ir tvaresnę ateitį visiems žmonėms“, rinkinys. Šiuos tikslus 2015 m. nustatė JT Generalinė Asamblėja JT rezoliucijoje 70/1: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>.

Skaitmeniniai sprendimai ir ypač duomenys taip pat sudarys sąlygas taikyti visiškai integruotą gyvavimo ciklo požiūrį pradedant apsirūpinimu energija, žaliavomis ir kitomis galutiniams produktams pagaminti reikalingomis medžiagomis ir baigiant gyvavimo ciklo pabaigos etapu. Pavyzdžiui, stebėdami, kur ir kada labiausiai reikia elektros energijos, galime padidinti energijos vartojimo efektyvumą ir sunaudoti mažiau iškastinio kuro.

Tačiau žaliosios pertvarkos poreikis akivaizdus ir pačiame IRT sektoriuje. Šio sektoriaus aplinkosauginis pėdsakas yra didelis: jis sudaro 5–9 % viso pasaulyje suvartojamos elektros energijos kiekio ir daugiau kaip 2 % viso išmetamųjų teršalų kiekio¹⁶. Duomenų centrai ir telekomunikacijų įmonės turės efektyviau vartoti energiją, naudoti atliekinę energiją ir daugiau energijos iš atsinaujinančių išteklių. Jų poveikis klimatui gali ir turėtų tapti neutralus iki 2030 m.

Svarbu ir tai, kaip IRT įranga projektuojama, įsigyjama, naudojama ir perdirbama. IRT įrangai taikomi ne tik energijos vartojimo efektyvumo, t. y. ekologinio projektavimo reikalavimai, bet ir absoliutus žiedškumo reikalavimas – ši įranga turi būti suprojektuota taip, kad būtų ilgaamžė, tinkamai prižiūrima, gaminama iš perdirbtų žaliavų, lengvai išardoma ir perdirbama.

Duomenų galia taip pat labai svarbi sveikatos sektoriuje. Suskaitmeninti medicinos dokumentai, sukaupti Europos sveikatos duomenų erdvėje, gali sudaryti sąlygas ne tik geriau gydyti svarbiausias lėtines ligas, be kita ko, vėžį ir retąsias ligas, bet ir visiems gyventojams teikti vienodas aukštos kokybės sveikatos priežiūros paslaugas.

---

¹⁶ Pasaulio energetikos forumas: <https://www.enerdata.net/publications/executive-briefing/expected-world-energy-consumption-increase-from-digitalization.html>.

Pagrindiniai veiksmai

- **Naujos ir peržiūrėtos taisyklės skaitmeninių paslaugų vidaus rinkai stiprinti**, kuriomis bus siekiama didinti ir vienodinti interneto platformų ir informacinių paslaugų teikėjų atsakomybę ir griežtinti platformų skelbiamo turinio politikos priežiūrą ES (2020 m. 4 ketv., Skaitmeninių paslaugų teisės aktų rinkinio dalis).
- **eIDAS reglamento peržiūra**, kuria bus siekiama padidinti reglamento veiksmingumą, didinti jo teikiamą naudą privačiajam sektoriui ir skatinti visus europiečius naudotis saugesne skaitmenine tapatybe (2020 m. 4 ketv.).
-
- **Žiniasklaidos bei garso ir vaizdo srities veiksmų planas**, kuriuo bus remiama garso ir vaizdo bei žiniasklaidos sektoriaus skaitmeninė transformacija ir konkurencingumas, skatinama prieiga prie kokybiško turinio ir žiniasklaidos pliuralizmas (2020 m. 4 ketv.).
- **Europos demokratijos veiksmų planas**, kuriuo bus siekiama didinti mūsų demokratinių sistemų atsparumą, remti žiniasklaidos pliuralizmą ir šalinti trečiųjų valstybių kišimosi į Europos Parlamento rinkimus grėsmes (2020 m. 4 ketv.).
- Inicatyva „**Tikslas – Žemė**“, kuria bus siekiama sukurti labai tikslų skaitmeninį Žemės modelį („Skaitmeninį Žemės dvynį“), pagerinsiantį Europos aplinkosauginio prognozavimo ir krizių valdymo pajėgumus (numatoma įgyvendinti nuo 2021 m.).
- **Žiedinės elektronikos iniciatyva**, skirta pagal tvarių produktų politikos sistemą taikyti esamas ir naujas priemones įgyvendinant ES žiedinės ekonomikos veiksmų planą, kuriuo bus siekiama užtikrinti, kad projektuojami prietaisai būtų ilgaamžiai, prižiūrimi, išardomi, pakartotinai naudojami ir perdirbami, numatant teisę taisyti ar atnaujinti elektroninius prietaisus, kad būtų pratęstas jų gyvavimo ciklas ir išvengta moralinio jų nusidėvėjimo (2021 m.).
- Iniciatyvos, kuriomis ne vėliau kaip iki 2030 m. bus siekiama neutralaus poveikio klimatui, labai efektyviai energiją vartojančių bei tvarių duomenų centrų ir telekomunikacijų operatorių aplinkosauginio pėdsako skaidrumo priemonių.
- Skatinimas naudoti **elektroninius sveikatos įrašus, grindžiamus bendru Europos duomenų keitimosi formatu**, kad Europos gyventojai galėtų saugiai susipažinti su savo sveikatos duomenimis ir kad jais būtų galima keistis visoje ES. Europos sveikatos duomenų erdvė, kuria siekiama suteikti geresnę ir saugesnę prieigą prie sveikatos duomenų ir taip sudaryti sąlygas tiksliniams ir spartesniems moksliniams tyrimams, diagnostikai ir gydymui (nuo 2022 m.).

3. Europos, kaip pasaulinio masto veikėjos, vaidmuo tarptautinėje arenoje

Akivaizdu, kad Europos modelis visame pasaulyje įkvėpė daugelį kitų partnerių, siekiančių įveikti politikos iššūkius, taigi turėtų daryti panašią įtaką ir skaitmeniniame sektoriuje.

Geopolitinėje erdvėje ES turėtų kaip svertą pasitelkti savo reguliavimo galias, didesnius pramoninius ir technologinius pajėgumus, diplomatinę įtaką ir išorės finansavimo priemones siekdama skleisti Europos požiūrį ir kurti pasaulinę sąveiką. Tam padės ir darbas, nuveiktas pagal asociacijos ir prekybos susitarimus, taip pat susitarimus, pasiektus tarptautinėse organizacijose, kaip antai Jungtinėse Tautose, EBPO, ISO ir G 20, padedant ES valstybėms narėms.

Stiprus skaitmeninis elementas įgyvendinant ES plėtros, kaimynystės ir vystymosi politiką sudarys sąlygas ekonomikos augimui ir paskatins tvarų vystymąsi, be kita ko, ekologišką IRT naudojimą šalyse partnerėse ir regionuose, pagal Darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m. nustatytą Europos įsipareigojimą. Parama skaitmeninei transformacijai Afrikoje, įskaitant bendros Afrikos skaitmeninės rinkos sukūrimą gavus lėšų pagal naują ES daugiametę finansinę programą, bus teikiama remiantis ES ir Afrikos Sąjungos skaitmeninės ekonomikos darbo grupės išvadomis.

Daugelis pasaulio šalių savo teisės aktus suderino su griežta ES duomenų apsaugos sistema. ES turėtų pasinaudoti šia sėkme ir aktyviai propaguoti savo saugaus ir atviro pasaulinio interneto modelį.

Kalbant apie standartus, mūsų prekybos partneriai įsitraukė į ES vadovaujamą visuotinių 5G ir daiktų interneto standartų nustatymo procesą. Dabar Europa turi imtis vadovauti naujos kartos technologijų – blokų grandinės, superkompiuterijos, kvantinių technologijų, algoritmų ir dalijimosi duomenimis bei jų naudojimo priemonių – įsisavinimo ir standartizacijos procesui¹⁷.

Kiek tai susiję su prekyba ir investicijomis, Komisija ir toliau šalins Europos įmonėms trečiojoje valstybėse nepagrįstai taikomus apribojimus, pavyzdžiui, duomenų vietos nustatymo reikalavimus, ir sieks plataus užmojo tikslų, susijusių su patekimu į rinką, intelektinės nuosavybės teisių užtikrinimu, moksliniais tyrimais ir technologine plėtra ir standartų nustatymo programomis. Vykstančios diskusijos dėl patikimo duomenų aljanso kūrimo su tų pačių pažiūrų partneriais, kurie laikosi mūsų vertybių ir griežtų standartų, galėtų pagerinti duomenų srautus ir turimų labai kokybiškų duomenų kaupimą.

Europos Sąjunga yra ir bus atviriausias prekybai ir investicijoms regionas pasaulyje su sąlyga, kad kiekvienas į mūsų rinką daryti verslo ateinantis subjektas priima mūsų taisykles ir jų laikosi. Komisija pasinaudos visomis turimomis priemonėmis siekdama užtikrinti, kad visi laikytųsi ES teisės aktų ir tarptautinių taisyklių ir taip skaitmeniniame sektoriuje būtų

---

¹⁷ Pavyzdžiui, ES e. sąskaitų faktūrų išrašymo standartas sėkmingai naudojamas Australijoje, Naujojoje Zelandijoje ir Singapūre ir palengvina prekybą ES įmonėms, be to, ketinama pradėti jį naudoti tarptautiniu lygmeniu.

užtikrintos vienodos sąlygos. Prireikus ji taip pat siūlys naujas taisykles, kaip kad dabar rengiamą teisinę priemonę užsienio subsidijų iškreipiamajam poveikiui vidaus rinkai mažinti.

Visuotinėje skaitmeninio bendradarbiavimo strategijoje bus pristatytas Europos požiūris į skaitmeninę transformaciją, grindžiamas ilga ir sėkminga mūsų technologijų, inovacijų ir išradimų istorija ir paremtas Europos vertybėmis, įskaitant atvirumą; ši strategija padės tą požiūrį propaguoti tarptautinėje arenoje ir bendradarbiauti su mūsų partneriais. Strategijoje bus atsižvelgta į ES veiklą Afrikoje ir kitur siekiant darnaus vystymosi tikslų, įgyvendinant strategiją „Skaitmeninimas vystymosi labai (D4D)“ ir stiprinant pajėgumus.

Europa pirmąją kovodama su manipuliaciniu kišimusi į jos informacinę erdvę ir šiam tikslui yra sukūrusi svarbių metodų bei priemonių. Ji toliau glaudžiai bendradarbiaus su tarptautiniais partneriais, kaip antai G 7, ieškodama bendrų tarptautinių normų ir standartų rengimo metodų.

Pagrindiniai veiksmai

- **Visuotinė skaitmeninio bendradarbiavimo strategija** (2021 m.).
- **Baltoji knyga dėl užsienio subsidijų priemonės** (2020 m. 2 ketv.).
- **Vystymuisi užtikrinti skirtų skaitmeninių technologijų centras**, kuriame bus parengtas ir konsoliduotas visos ES požiūris, skatinantis ES vertybes ir skaitmeninimui sutelkiantis ES valstybių narių, ES pramonės, pilietinės visuomenės organizacijų (PVO) ir finansų įstaigų pastangas, praktinę patirtį ir technologijas.
- **Standartų nustatymo strategija**, sudarysianti sąlygas diegti sąveikias technologijas laikantis Europos taisyklių ir propaguoti Europos požiūrį bei interesus pasaulinėje arenoje (2020 m., 3 ketv.).
- **Galimybių nustatymas ir veiksmų planas**, kuriais siekiama propaguoti Europos požiūrį dvišaliuose ir daugiašaliuose santykiuose (2020 m. 2 ketv.).

4. Išvada

Kad ir kiek pažengusios yra skaitmeninės technologijos, jos tėra priemonė. Visų mūsų problemų jos išspręsti negali. Tačiau dėl jų tampa įmanoma tai, kas prieš kelis dešimtmečius buvo neįsivaizduojama. Europos skaitmeninės strategijos sėkmė bus vertinama pagal tai, kiek mums pavyks šias priemones pasitelkti teikiant viešąsias gėrybes ES gyventojams.

Duomenų ekonomikos ir jos didžiulio pokyčių potencialo poveikį pajusime visi, o Europa yra pasirengusi visapusiškai pasinaudoti jos teiksimais privalumais. Vis dėlto, kad ši skaitmeninė transformacija būtų visiškai sėkminga, turėsime sukurti tinkamas sistemas, kuriomis bus užtikrintos patikimos technologijos, o įmonėms padėta įgyti pasitikėjimo, kompetencijos ir priemonių, reikalingų šiai transformacijai. Siekiant šio tikslo ir įtvirtinant Europos pirmavimą

skaitmeninėje srityje, labai svarbus yra ES, valstybių narių, regionų, pilietinės visuomenės ir privačiojo sektoriaus veiksmų koordinavimas.

Europa gali valdyti šią skaitmeninę transformaciją ir nustatyti pasaulinius technologinės plėtros standartus. O dar svarbiau, kad ji gali tai atlikti sykiu užtikrindama kiekvieno žmogaus įtrauktį ir pagarbą jam. Skaitmeninė transformacija bus gera tik tada, jei teiks naudos visiems, o ne saujelei. Tai bus išties europietiškas projektas: Europos vertybėmis ir taisyklėmis grindžiama skaitmeninė visuomenė, galinti rodyti pavyzdį likusiam pasauliui.